

Sygn. akt IV CO 109/21

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 lipca 2021 r.,
na skutek przedstawienia Sądu Okręgowego w E.
z wnioskiem z dnia 26 kwietnia 2021 r.,
w przedmiocie przekazania innemu sądowi równorzędnemu
sprawy sygn. akt I C [...],
z powództwa K. S.
przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej [...] w E.
o ustalenie nieistnienia lub uchylenie uchwały,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu
(art. 44¹ kpc).**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 26 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w E. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie innemu sądowi równorzędnemu do rozpoznania sprawy z powództwa K. S. przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej [...] w E., na podstawie art. 44¹ k.p.c. Sąd Okręgowy wskazał, że na delegacji w tym Sądzie orzeka sędzia M. D. będąca członkiem pozwanej Wspólnoty, której mąż był zaangażowany w podjęcie zaskarżonych uchwał. O zastosowanie w sprawie art. 44¹ k.p.c. wystąpił powód w pozwie, a Sąd Okręgowy przychylił się do jego wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 44¹ k.p.c., dodany do systemu przepisów procesowych z dniem 7 listopada 2019 r. ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469, dalej - „ustawa nowelizująca”) stanowi, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Jak jednak podkreśla się w nauce i orzecznictwie, kwestia właściwości sądu ma charakter konstytucyjny (zob. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), a przesłanki jej zmiany uregulowane w art. 44¹ k.p.c. mają charakter wyjątków od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. powinien być interpretowany w sposób ścisły.

Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego.

Wprowadzony przepis reguluje instytucję dotychczas nieznaną w postępowaniu cywilnym, lecz celem i funkcją odpowiada on przepisowi art. 37 k.p.k. (będącemu w świetle uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wzorem dla wprowadzonej regulacji), zgodnie z którym Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro sprawiedliwości. Dokonując wykładni przepisu art. 37 k.p.k., w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na tej podstawie, jako odstępstwo od obowiązku rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo, jest możliwe tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach, w których silne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości przemawiają za taką decyzją; chodzi

o sytuacji, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (zob. orzecznictwo przytoczone przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 15 października 2020 r., V Co 165/20, nie publ.).

Art. 44¹ k.p.c. został wprowadzony od kodeksu postępowania cywilnego obok uregulowanej w nim od lat instytucji wyłączenia sędziego, której nie zastępuje, a co najwyżej uzupełnia. Tymczasem argumentacja, do której odwołał się Sąd Okręgowy w postanowieniu z 26 kwietnia 2021 r. nawiązuje do okoliczności, które jeżeli mają prawną doniosłość, to w ramach rozważania podstaw wyłączenia sędziego, w referacie którego sprawa już się znalazła lub ewentualnie także innych sędziów Sądu Okręgowego w E.. Gdyby do tego miało dojść, to nie Sąd Najwyższy, ale sąd przełożony nad Sądem Okręgowym w E. wyznaczy sąd właściwy do rozpoznania wniosków i ewentualnie samej sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.